SVOBODNA SLOVENIJA

Año (Leto) XVII (12)
No. (Štev.) 12

"ESLOVENIA LIBRE"

BUENOS AIRES,
24. marca (marzo) 1960

Pred važnimi odločitvami

Eisenhowerjevo potovanje po Južni Ameriki je padlo v zadnje leto njegovega vladanja v Washingtonu. Prav tako je padlo v razdobje, na obzorju katerega se nakazuje marksikatera kriza, ki bo zahtevala od zahodnih velesil hitrih odločitev, s katerih ne bo povratka. Povsem razvidno je že postalo vsemu svetu, da bosta USA in ZSSR v najkrajšem času morali opustiti sleherno diplomatsko slepomišenje in priti z odkritimi kartami h konferenčni mizi, vsaka resno pripravljena z vsemi svojimi silami podpirati tisto politiko, za katero so bili izdelani načrti že dolgo prej, politiko, ki bo imela dalekosežne posledice za vse človeštvo. V gotovih ozirih ima sedaj Zahod, po dolgih letih, nekatere prednosti pred sovjeti.

Hruščev je v zadnjih tednih doživel enega ali dva udarca, katerih posledice je težko predvidevati trenutno izven ZSSR. V nemilost sta namreč nepričakovano padla dva njegova najboljša prijatelja v Kremlju, Kiričenko in Bjelajev. Ta dogodek je doslej ostala ena večjih doslej nerešenih diplomatskih ugank. Zaradi tega Hruščev nujno potrebuje močan uspeh na zunanjepolitičnem področju, da bi vsaj nekoliko ublažil morebitne napake ali opustitve, ki jih je zakrivil v Kremlju.

Napovedal je že, da je pripravljen od Zahoda izsiljevati priznanje Vzhodne Nemčije, z grožnjo, da bo podpisal separatni mir s komunistično Nemčijo, "z vsemi odgovarjajočimi posledicami." Niti De Gaulle niti Adenauer se za to grožnjo nista zmenila in sta, kakor vse kaže, odločena vztrajati na vseh konferencah, na katerih bodo razpravljali o problemu Nemčije, na svojih protisovjetskih stališčih.

Sedaj se je v Ženevi začela desetčlanska razorožitvena konferenca. Sovjeti so dolžili Zahodnjake, da so namenoma zavlačevali začetek te konference, tako da bi bilo sedaj pričakovati, da bodo sovjeti hitro pripravljeni skleniti z njimi razorožitveni sporazum. Takemu mišljenju popolnoma nasprotujejo nedavne izjave Hruščeva, da bo ZSSR v kratkem imela "novo fantastično orožje" in da bo zato za ZSSR vseeno, koliko bo zmanjšala svoje oborožene sile. S tem novim orožjem bo nadomestila številčno izgubo. Tudi še ni dolgo, ko je Hruščev trdil, da bo osnova sovjetske vojske teritorialna milica, oborožena z najnovejšim orožjem.

V nekaterih ozirih bo Zahod na bliža joči se vrhovni konferenci imel težave zaradi stališč De Gaulla in Adenauerja, ki skupaj različno gledata na problem Berlina in na vrsto drugih problemov od ostalih zahodnih sil. Ker se bo vrhovna konferenca začela 16. maja, zahadnjakom ne preostaja mnogo časa zato, da bi se odločili, kakšno skupno stališče naj zavzamejo nasproti De Gaullu in Adenauerju in kako naj preprečijo dejanska medsebojna nesoglasja, ko bodo sedeli za isto mizo s Hruščevom. Resnosti problema Zahodnega Berlina namreč ni mogoče podcenjevati. V prvih dneh februarja je zahodnonemška krščansko-demokratska stranka izglasovala resolucijo, po kateri izjavlja, da Zahodni Berlin nepreklicno spada k Zahodni Nemčiji in da ima zato Zahodna Nemčija pravico veta nad slehernimi pogajanji glede bodočnosti Berlina.

Čeprav je bila krščansko-demokratska resolucija v zahodnonemskem parlamentu pozneje opuščena, pa predstavlja mnenje večine za odločno akcijo. Ameriško zunanje ministrstvo je poročilo o sprejetju resolucije in njenih posledicah sprejelo na znanje, veliko bolje kakor n. pr. London. Vsekakor pa so ugotovili, da resolucija krščansko-demokratske stranke še ne predstavlja izjave zahodnonemške vlade.

V vse te zapletljaje je treba všteti še mnenje mnogih diplomatskih strokovnjakov, da se Hruščev trenutno nahaja pod močnim pritiskom ostale sovjetske hierarhije. Poročali so, da se bavi z morebitnim umikom sovjetskih sil iz Madžarske in z znižanjem števila sovjetskih oboroženih sil v Vzhodni Nemčiji in na Poljskem. Povsem možno je, da vse te ukrepe drži v svojih rokah kot rezervne karte, s katerimi namerava zaigrati na vrhovni konferenci. Na drugi strani pa je tudi možno, da si bo Hruščev mogel zmanjšanje sovjetskih sil izven in znotraj sovjetskih meja privoščiti zaradi napovedanega "fantastičnega orožja". V tem slučaju pa take njegove karte ne bi imele večje taktične vrednosti.

Iz povedanega sledi, da pot do resničnega miru v svetu še vedno ni povsem prosta. Zahodni zavezniki bodo morali odstraniti še veliko težav, ki jih jim neprestano delajo sovjeti s svojimi sateliti. Vendar pa bomo v prihodnjih vsekakor priče važnih odločitev, ki bodo v svetovno dogajanje prinesle več jasnosti.

Hruščev v Franciji

Sovjetski predsednik Nikita Hruščev je po preboleli "gripi", zaradi katere je moral preložiti potovanje v Francijo, končno prispel v Pariz v sredo, 23 t. m. Na ta obisk se je podal zaradi razgovorov, ki jih je hotel imeti z De Gaulleom še pred vrhovno konferenco, ki bo maja meseca t. l. tudi v Parizu.

V Franciji bo Hruščev ostal 12 dni. Šest dni bo porabil za potovanje po francoskih provincah, kjer bo, česar pa se mnogi Francozi bojijo, sejal svojo komunistično propagando, čeprav je De Gaulle napravil vse, da je njegovo potovanje tako prepletel z uradnimi sprejemi, da je dal Hruščevu čim manj časa za svojevoljno nastopanje.

Hruščev bi moral priti v Francijo pretekli torek. Takorekoč v zadnjem trenutku pa je dal iz Moskve objaviti, da ne more priti, ker se ga je lotila gripa. Potovanje je bilo preloženo na to sredo in predvideno za dvanajst dni, medtem ko je bilo prejšnje določeno za petnajst.

Zadnje podrobnosti potovanja so objavili v Franciji šele minulo nedeljo, po dolgih pogajanjih s sovjetskimi poslaniškimi predstavniki, s katerimi so francoski delegati prišli v mnoge nesporazume.

S tem, da je Hruščev prišel v Francijo in da bo sedel z De Gaullom za konferenčno mizo, je sovjetski diktator izpolnil francoskemu "diktatorju" enega izmed odločno postavljenih pogojev za prihodnjo vrhovno knoferenco. De Gaulle je namreč zahteval, da mora imeti posebno konferenco s Hruščevom pred vrhovno konferenco prav tako, kot sta imela razgovore pred njim Macmillan in Eisenhower.

De Gaulle je določil najmanj osem ur strogo privatnih razgovorov s Hruščevom ob priliki sedanjega obiska. Razpravljal bo z njim o najbolj splošnih zadevah, kakor seveda tudi in predvsem o enem najbolj perečih problemov današnje dobe, o Berlinu in Nemčiji. De Gaulle se namerava s Hruščevom razgovarjati o vseh tistih problemih, o katerih bodo imeli razgovore na vrhovni konferenci maja v Parizu.

Že dolge mesece zavzema De Gaulle najbolj odločen položaj glede zavezniških pravic v Zahodnem Berlinu. Zahodnonemški kancler Adenauer, s katerim se je De Gaulle povezal v nekakšno trdno osebno zvezo, z vso gotovostjo računa na De Gaullovo nepopustljivost Hruščevu.

Drug problem, o katerem se De Gaulle namerava resno razgovarjati s Hruščevom, je vprašanje razorožitve. De Gaulle bo sedaj s Hruščevom govoril prav tako zviška o tem problemu, kakor je Hruščev prej govoril z drugimi državniki, odkar ima Francija svojo atomsko bombo.

Sovjetska vlada je šele preteklo soboto odobrila program obiska Hruščeva v Franciji. Obisk bo trajal do 3. aprila. Zaradi težkih in včasih močno razburljivih pogajanj med francoskimi in sovjetskimi predstavniki o programu potovanja so mnogi začeli dvomiti v resničnost gripe, ki da se je lotila Hruščeva. Večina opazovalcev je postala mnenja, da je bila gripa povsem diplomatska bolezen. Največje težave so se pojavljale pri problemu stika Hruščeva s francoskim prebivalstvom. Hruščev je hotel imeti veliko stika z navadnim prebivalstvom, De Gaulle pa je vztrajal na tem, da je treba program izdelati tako, da bo Hruščev čim bolj zaposlen z uradnimi sprejemi in nastopi, tako da mu bo onemogočena komunistična propaganda.

Konferenca za razorožitev v Ženevi

Na razorožitveni konferenci v Ženevi so zahodni zaveznimi predložili tridelni razorožitveni načrt, po katerem naj bi končno odpravili oborožene sile in bi se končala v človeški zgodovini doba večnega strahu pred vojno.

Načrt so izdelale delegacije USA, Anglije, Francije, Kanade in Italije. V načrt je vključena tudi rdeča Kitajska, ker so smatrali za nujno tako velike države ne izpustiti iz svetovne razorožitve.

Nasproti delegacijam omenjenih petih zahodnih držav sedijo za konferenčno mizo v Ženevi delegacije ZSSR, Poljske, Češkoslovaške, Rumunije in Bolgarije. Te delegacije so z ZSSR na čelu objavile svoj načrt, po katerem naj bi prenehali z vsemi vrstami atomskih poskusov za nedoločen čas, toda brez posebne pogodbe med velesilami, pač pa samo na podlagi medsebojnega zaupanja. Ta predlog je med zahodnimi silami povzročil veliko zanimanje, objavili, pa so, da se je na zaupanje med državami nemogoče zanesti.

Zahodni tridelni načrt je naslednji:

1) Ustanovitev Mednarodne razorožitvene organizacije (International Disarmament Organisation — IDO), kateri bi morala vsaka država predhodno sporačati izstreljevanje raket v vsemirje, sporočiti zmanjšanje svoje vojske na največ 2,5 milijona mož v USA in ZSSR ter na manjše število v drugih državah. Prav tako bi ta organizacija nadzorovala vojaška skladišča v vseh državah in bi določala količino in vrsto orožja posameznim vrstam oboroženih sil. Prav tako bi organizacija takoj začela proučevati možnost preprečitve izstreljevanja v vsemirje raketnega orožja, izdelovanja atomskega orožja vseh vrst itd.

2) V drugem delu programa bi se začele izvajati ugotovitve in sklepi iz prvega dela, ki bi jih napravila IDO. Vse oborožene sile vseh držav bi oddale svoja orožja v vojaška skladišča, ki bi jih nadzorovala IDO. Sklicala bi se nova razorožitvena konferenca ,ki bi izdelala podroben načrt za razorožitev in uničenje obstoječega orožja.

3) V tretjem delu bi vse države zmanjšale svoje oborožene sile na število, ki bi zadoščalo za notranjo varnost vsake države in za izvrševanje dolžnosti do ZN. Odpravila bi se večina vojaških skladišč, zmanjšala in končno ustavila vsa produkcija atomskega orožja vseh vrst, prav tako pa tudi letal, podmornic itd.

Sovjeti so ta tridelni zahodni načrt označili za nesprejemljivega in postavili svoj prej omenjeni načrt. Kakor vedno doslej, tako tudi tokrat opazovalci dvomijo v uspeh ražorožitvene konference.

NAPETOST V BOLIVIJI

V mestu La Paz v Boliviji se je proti vladi uprl polk. Aliaga.

V pouličnih bojih je bilo 15 mrtvih ter 105 ranjenih. Revolucionarni poizkus redne vojske je odkril globoko politično krizo v Boliviji, kajti do poskusa revolucije je prišlo zaradi vedno večjega nezadovoljstva redne vojske z vlado Silesa Zuazo-a zaradi njegovega vedno večjega popuščanja komunistom in forsiranja ter podpiranja raznih oboroženih milic proti redni vojski. Zapletenost notranjepolitičnega položaja povečuje še dejstvo, da je bil šef revoluc. poizkusa Waldo Cerruto, svak biv. predsednika in sed. predsedniškega kandidata dr. Paz Estensora, ki je na varnem v perujskem poslaništvu. Zaradi nezadovoljstva s politiko sed. predsednika Silesa Zuazo-a so odstopili trije ministri.

Brazilski zun. minister dr. Lafer je bil na obisku v Washingtonu. Z am. zunanjim ministrom Herterjem v izjavi zatrjuje popolno soglasje vlad obeh držav glede čimprejšnjega začetka izvajanja načrta za vseameriško gospodarsko sodelovanje.

Avstrijski zunanji minister v zadregi

Zunanji minister avstrijske vlade, dr. Kreisky je obiskal z velikim spremstvom London, nato pa še Pariz, Varšavo, Bruselj, Bonn in Beograd. Pred odhodom v London je dr. Kreisky izjavil, da ne namerava posredovati med Vzhodom in Zahodom, pa je londonski "Times" primerno komentiral to izjavo, češ da Avstrija ne more igrati kake večje vloge v mednarodni politiki.

V Londonu je bil Kreisky prijazno sprejet, toda pri pridobivanju simpatij za avstrijsko stališče glede Južnega Tirola je naletel na nepričakovane in neprijetne ovire. Britanska vlada ni na Kreiskyjeve pozive za podporo pri tirolskem vprašanju dala nikake izjave, dala je le vedeti, da se ne bo vmešavala v zadevo.

Kreisky je povabil časnikarje na tiskovno konferenco; udeležilo se jo je 100 časnikarjev: Izjavil je, da bo avstrijska vlada predložila južnotirolsko vprašanje pred ZN, ako Italijani ne bodo podelili bocenski provinci avtonomije.

Časnikarji pa so nato stavili zunanjemu ministru nekaj vprašanj glede slovenske manjšine v Avstriji. V veliki zadregu je minister izjavil, da je položaj med obema manjšinama različen: Trdil je, da so Nemci na Južnem Tirolskem strnjeno naseljeni, Slovenci na Koroškem pa razkropljeni! Razen tega da Slovenci zahtevajo samo kulturno avtonomijo, ne pa popolne samouprave. Priznati je moral časnikarjem, da niti te še niso dali slovenski manjšini, obljubil pa je, da se bo to kmalu zgodilo.

Vsekakor so ta vprašanja angleških in drugih časnikarjev dokazala, da svet spoznava, da država, ki ne izpoljnuje mednarodnih pogodb, ki ščitijo manjšine, ne more zahtevati podpore za svoje zahteve do drugih držav. Posebno še, če je imela dovolj časa za izpolnitev obveznosti in obljub.

Nezmanjšana napetost med Kubo in U.S.A.

Am. zun. minister Herter je ob odhodu am. veleposlanika Bolsona na Kubo-odkoder je bil odpoklican meseca januarja — izjavil, da je morala ameriška vlada v zadnjem času z veliko strpnostjo in samozatajevanjem prenašati razne kubanske insinuacije ter krivične obtožbe .Da želi dobre odnose s to deželo, je dokaz, da znova pošilja svojega diplomatskega predstavnika vanjo. Je pa naglasil, da tako Severna Amerika, kakor ostale ameriške države z vso budnostjo spremljajo in zasledujejo delovanje Castrove vlade. Za njo je dejal, da ni mogoče striktno trditi, da bi bila povsem komunistična, res pa je, da so v njej na vplivnih mestih ljudje, ki simpatizirajo s komunisti.

Napeti odnosi med Kubo in Severno Ameriko se pa po vrnitvi ameriškega veleposlanika Bonsala v Havano niso prav nič izboljšali, kajti sestrelitev majhnega ameriškega letala, ki so ga najeli v Miami v Floridi kubanski emigranti, nasprotniki sedanje kubanske vlade v namenu, da bi iz province Matanza odpeljalo 4 funkcionarje prejšnjega kubanskega režima, je dalo Castrovim pristašem povod za nove napade na Severno Ameriko. Najhujši med njimi je bil napad samega predsednika republike Dórticosa v radijskem in televizijskem govoru. Severno Ameriko je obtožil za teroristično sabotažo v francoski ladji La Coubre, ki je pripeljala orožje iz Belgije za Castrovo vojsko, zatem za letalske polete čez Kubo, za zažiganje polj s sladkornim trsom ter severnoameriško nasprotovanje, da bi Kuba prišla do orožja.

V Severni Ameriki je pa senator Smather v senatu ostro napadel državnega tajnika zaradi njegove odločitve, da je poslal nazaj poslanika Bonsala na Kubo. Zatrjeval je, da so zadnji dogodki na Kubi namreč dokazali, da je bila prednja odločitev državnega tajnika "tragična napaka", kajti samo 7 ur po njegovi vrnitvi v Havano je morala Severna Amerika znova poslušati insinuacije iz Kube in tokrat od samega predsednika Dórticosa.

List "Daily Miror" v New Yorku pa je zapisal:

"Ernesto Guevara, ki ni Kubanec, ampak Argentinec, ki ni gospodarstvenik, ampak zdravnik, ki ni bančnik, ampak komunist, je lahko predstavnik kubanske vlade.

Če pride do levičarske revolucije, je včasih težko ugotoviti kdo jo vodi. Fidel Castro nastopa z govori v imenu revolucije. Stoji ji na čelu kot junak, toda Guevara vodi gospodarstvo države, kupuje in prodaja sladkor, pleni premoženja in v splošnem vodi socialistični sistem".

IZ TEDNA V TEDEN

Predsedniški kandidat brazilske opopozicije Janio Quadros je med volilci veliko izgubil zaradi odhoda na obisk v Kubo. Več vplivnih opozicionalnih osebnosti mu je zaradi tega odreklo svojo podporo.

Eisenhower je poslal narodnemu kongresu zakonski predlog za spremembo sed. vselitvenega zakona. V njem predlaga, naj bi Severna Amerika vsako leto sprejela 308.000 beguncev.

Eisenhower je javno izpovedal, da podpira sed. podpredsednika Niksona kot kandidata za svojega naslednika v Beli hiši.

Izvršni odbor Medameriške družbe za tisk — SIP je proglasil in obtožil Kubo, Paraguay, Bolivijo in Dominikansko republiko kot nedemokratske države, v katerih tisk ni svoboden.

Angleški laboristi so pri zadnjih nadomestnih parlamentarnih volitvah doživeli znova velik poraz. Sploh se stranka po zadnjih volitvah, pri katerih je morala znova prepustiti vodstvo vladnih poslov konservativcem, ne more popraviti zaradi notranjega trenja med levico in zmernim krilom v stranki. Predsednik stranke Gaitskell stoji na stališču, da stranka ne sme več odločno vztrajati na nacionalizaciji glavne industrije in da mora postati bolj ljudska stranka in ne samo delavska. Je tudi za tesno sodelovanje z Amerikanci glede obrambe z atomskim orožjem. Levica pa vztraja odločno na nacionalizaciji glavne industrije ,ter v zunanji politiki zahteva ločitev od Severne Amerike glede obrambe z atomskim orožjem. V izvršnem odboru stranke je predsednik stranke Gaitskell še vedno imel večino za sabo. Sporno vprašanje so rešili tako, da je volk sit in koza cela; Določilo o nujnosti nacionalizacije industrije v strankinem programu je ostalo še napej, toda dobilo je dodatek, da nacionalizacija ni edino sredstvo za izvedbo strankinega socialnega in gospodarskega načrta.

V mestu Rodrigo ob špansko-portugalski meji bi se bila morala te dni dobiti španski generalisimo Franco in pretedent na španski prestol Don Juan, da bi se dogovorila glede nadaljnje vzgoje njegovega sina princa Juana Carlosa, ki sedaj študira na španski vojni akademiji. Ker pa je vsa stvar prišla prezgodaj v javnost, je Franco napovedani sestanek odpovedal in bo enkrat pozneje.

Sovjeti imajo nad sto baz za odmet vodenih raketnih izstrelkov vzdolž meje proti zahodnim zaveznikom. Razpostavljene so od skandinavskih držav do držav Bližnjega vzhoda. Tako je povedal am. senator Jennet Keating.

"Če bo Združena arabska republika začela končni vojaški obračun s skupnim sovražnikom Izraelom, tedaj bo imela Jordanijo na njeni strani" je zatrjeval jordanski kralj Husein.

(Nadaljevanje na 3. strani)

PETER II V AVDIENCI PRI PAPEŽU JANEZU XXIII

Bivši jugoslovanski kralj Peter II je bil 20. februarja t. l. sprejet z vsemi častmi pri papežu Janezu XXIII. V avdienci je papežu izročil spomenico, v kateri ga prosi za pomoč pri delu za pomirjenje med pravoslavnimi in katoličani, zlasti med Hrvati in Srbi.

Vatikan uradno te avdience ni objavil.

Darilo materam za njihov dan

V Črni maši za pobite domobrance je pretresljiv odlomek o materi, ki je na skrivaj in v večnem strahu pred tujo soldatesko in komunističnimi teroristi nosila smrtne ostanke svojega sina na domače pokopališče. Noč za nočjo, dokler ni končala žalostnega opravila. V blagoslovljeni zemlji je dala zadnji dom svojemu fantu, prižgala svečo in mu natresla rož ...in molila, molila.

Ljubezen, ki nima meja in ne pozna dna, jo je vodila.

* * *

Pred kratkim sem videl fotografijo množičnega groba vrnjenih in pobitih domobrancev: za lanski Vernih duš dan so neznane roke ogradile s kamni zemljo, pod katero počivajo nekateri naši fantje, zasule so ves grob z rožami in med nje posejale sveče. Ničesar drugega ni videti na sliki razen pristnega okolja naše rodne grude. Na zemljo, travo in kamne je že legel čas petnajstih let; le rože in plameni sveč so pričali o goreči ljubezni.

Bila je ljubezen matere, morda ljubezen sestre — bodoče matere. S sinom in bratom se je združila v vroči molitvi, vedoč, da je duša mrtvih pri Bogu.

* * *

Od desettisoč enaindvajset vrnjenih jih večina počiva v rodni zemlji. V svojem grobu ali skupnem, znani ali neznani, nad vsemi pa plava prošnja molitev mater. Najtežje je pokopati lastnega sina, mi je nekoč rekla mama. Pa so naše matere tudi te udarce prenesle. Hudo je bilo, strašno in grozno ob smrti slehernega, čeprav so padali skoraj iz vseh hiš.

Bo že Bog dal, da bo bolje, so govorile matere, a fanta ne bo več za praznike, ne bo ga več za moj god. Pa tako rad je prišel; potico sem spekla in cvrtja je bilo pri hiši. O, moj fant!

Na zunaj so se opogumile, čas je delno zacelil rane. Ostali pa so trenutki, ko se same pogovarjajo s svojimi fanti..

Tudi letos, na njihov dan 25. marca, se bodo. Skupaj prisluhniva njihovemu razgovoru.

* * *

Malo se nas je rešilo. Prišli smo v veliki svet.. Zdaj se ukvarjamo v tovarnah in pisarnah, smo samostojni gospodarji ali pa res pravi politični emigranti, ki niso prišli v Ameriko zlata iskat. Čas pod streli je za nami. Živimo s svetom od dneva v dan, uživamo prednosti tehničnega napredka in se seznanjamo s stvarmi, ki so nam bile v našem malem slovenskem svetu neznane.

Ves čas so z nami naše matere. Bdijo nad nami in nas čuvajo, molijo pri Bogu in ga rote, naj nas ohrani dobre. Ne boje se več smrti iz strojnice ali revolverja, strah pa jih je pred našo duhovno smrtjo. In v tem je več trpljenja, ker so posledice hujše.

Premisli, brat soborec, in me prav razumi! Zavedaj se, sem prav tako kot ti šel skozi vse grozno obdobje kot mlad fante, ki je v nekaj letih groze doma in bede v taborišču pa lagodnosti v Ameriki dozorel!

Naše slovenske matere ni bilo groza, ko je nosila na pokopališče razdrobljene kosti svojega sina. Pretresa pa ji dušo in srce misel, da živih duhovnih mrtvakov ne bodo mogle obuditi k življenju. Vsaka dobra beseda, ki nam jo reče mati, vsaka prošnja in molitev, vsak vzklik k Bogu je trganje duhovno omrtvelih udov z našega telesa, je zopetno prijemanje k radosti v dobrem in svetlem življenju.

V tej borbi so naše matere danes velike junakinje in mučenice. Ob misli na mrtve jih spremlja zavest, da so sinove vzgojile tako, da danes uživajo srečo pri Bogu; ob misli na žive jim trepeta srce, ker ne vedo z gotovostjo, kakšno pot si bomo izbrali.

Pregnati ta strah iz njihovih src bo najlepše darilo, ki ga more nekdanji borec slovenske narodne vojske dati svoji materi za njen dan.

* * *

Zamisli se, da boš jutri omahnil v tovarni ali na cesti — kaj bi dejal materi v slovo, ako bi ji mogel reči še nekaj besed?

Brat-soborec! Tvoja in moja mama zaslužita najlepše darilo!

(Vestnik, 3/4-1960)

NA KASTELČEVEM GROBU OB 20 LETNICI NJEGOVE SMRTI

V spomin 20. letnice tragične smrti č. g. Jožeta Kastelca pod vrhom Aconcague je Društvo Slovencev v Mendozi pripravilo za soboto 12. februarja obisk na njegovem grobu v Puente del Inca.

Mendoza je bila še odeta v jasno mesečino, ko smo z avtom brzeli po ravni cesti proti Predkordiljeram. Vrtoglavih serpentin mimo gorskega hotela Villavicencio nismo mogli opazovati, ker je narava po zatonu mesečine še spala v jutranjem somraku. Zdanilo se je, ko smo prispeli na vrh gorskega hrbta, ki loči mendoško ravan od visoke planote Uspallata. Pripeljali smo se do najvišje točke, ki jo tu cesta doseže: Cruz del Paramillo — 3000 m nadmorske višine. Vprav ta hip se je sonce dvignilo izza obzorja in s prvimi rožnatimi žarki poljubljalo vrhove pet in šesttisočakov v kraljestvu Aconcague. Naglo smo se nato pričeli spuščati nizdol na planoto Uspallate in kar naenkrat obstali 900 m niže pred razkošnim letoviščem Zveze trgovskih nameščencev. Medtem, ko si je šofer privezoval dušo z zajtrkom, smo imeli ravno dovolj časa, da smo se naužili ostrega gorskega zraka, ki je kar rezal v nosnice. Nato je šlo zopet z veliko naglico dalje. Človek strmi in se čudi ob tolikšni mogočnosti teh gorskih orjakov pa ob takšni naravni krasoti. Na enem samem prostoru najdeš nakopičeno mešanico vseh mavričnih barv, pa ne vegetacije, marveč živih, golih skalnih skladov in peščenih drč. Za hip smo postali ob zgodovinskem mostu, preko katerega je general San Martin vodil svojo osvobodilno vojsko. Ob prihodu v Puente del Inca nas je že čakala na dvorišču vojašnice desetina vojakov-gorskih smučarjev v beli paradni uniformi, da odhite z nami na pokojnikov grob. Pa smo se morali ukloniti muhastemu šoferu in se odpeljati najprej še do Las Cuevas — 3.200 m. Odtod se v ostrih in strmih vijugah pot v 8 km dvigne za nad 1000 m do spomenika Kristusa Odrešenika na čilenski meji. Med potjo smo pozdravljali v kristalno bleščečem sneženem blesku vrh Aconcague.

Po povratku v Puente del Inca je dušni pastir Slovencev v Mendozi č. g. Jože Horn najprej v obsežni kameniti gorski kapelici pristopil k sv. maši, ki jo je daroval za pok. Jožeta Kastelica. Med mašo smo prepevali naše ljudske cerkvene pesmi. Na pokopališču nas je že pričakoval odred vojakov smučarjev. Ob grobu je najprej č. g. Horn opravil obredne molitve, nato pa za navzoče vojake spregovoril v kasteljanščini spominske besede o pokojniku, ki je bil slovenski izseljenski duhovnik, pa je na najvišji vrh Argentine hotel ponesti Kristusovo znamenje za vse Argentince. V imenu Društva Slovencev v Mendozi je nato imel kratek nagovor društveni predsednik Jože Bajda, končno pa se je pokojnikovemu spominu oddolžil še Rudolf Smersu, ki nas je za to priložnost prvikat obiskal v Mendozi in prispel na grob v imenu osrednjega Društva Slovencev v Buenos Airesu. Zastopal pa je tudi č. g. direktorja A. Oreharja in Slovensko planinsko društvo.

Ko smo skupno odmolili za mir duši pokojnika, smo obiskali v spremstvu vojaške edinice tudi grob obeh Linkov, ki sta bila v ekspediciji, ki se je leta 1940 odpravila na Aconcaguo, ko je nesrečno preminul g. Kastelic, in ki sta štiri leta kasneje tudi postala žrtvi belega orjaka in počivata na istem pokopališču. **Bb**

KAJ PRAVITE?

Ker se je že načelo tako težko vprašanje naših študentov, bi rad napisal nekaj misli o drugem vidiku šolanja naših otrok.

Soglašam popolnoma, da mora biti zadosten odstotek inteligentov v neki skupnosti iz povsem razumljivih razlogov, ki so bili navedeni v predzadnji številki "Svobodne Slovenije".

Vzemimo, da ni glede vprašanja, ali zadosti naših otrok študira na srednjih šolah, nobene težave. V tem primeru nastane drugo vprašanje: na kakšnih šolah naj se šolajo naši otroci?

Na prvi pogled se zdi vprašanje odveč. Pa ni tako. Hočem namreč poudariti željo Cerkve, da se otroci katoliških staršev šolajo na katoliških šolah.

Mogoče kdo niti ni pomislil na to. Ali pa je sicer pomislil, pa je zaradi tega, ker so državne šole bolj poceni, izbral državno šolo. V obeh primerih pa bo študent lahko trpel ogromno škodo, ki je nihče več ne bo mogel popraviti

Ali je državna šola protiverska? Ne, vsaj vsa ne. More biti ta ali oni profesor tak, kot more biti prav tako ta ali oni profesor katoličan. A državna šola je laična, brez vere, brez Boga. Učijo, kot da Boga ne bi bilo. Boga pri učenju niti v poštev ne jemljejo. Vse se razlaga brez kakršnegakoli odnosa do Boga.

In kaj je posledica takega pouka? Fant ali dekle dobiva popolnoma svojski pojem o življenju, čisto drugačen, kot so mu to dopovedovali v družini. Ker seveda oče in mati nista študirala, bo ta študent njima kmalu zrasel čez glavo. Vera bo počasi v študentovi pameti, zlasti še zaradi groznega vpliva protikatoliškega okolja, postajala stvar starih, zastarelih ljudi, ki z resničnim dogajanjem v vesolju nima nobene zveze. Vera se bo resno zamajala pri takem študentu .

Res je, da ni čisto nujen tak proces. So sredstva, ki morejo te kvarne vplive manjšati ali jih popolnoma dušiti. Tako sredstvo je resna domača vzgoja, resen pouk v veri, delo v verski organizaciji in pd. A nevarnost vedno ostaja. In brez resnega razloga ni mogoče izpostavljati otroka tej nevarnosti.

Brez resnega razloga, sem zapisal. V Argentini smo priče celi vrsti novih katoliških šol v zadnjih letih. Ker je resna tendenca škofov ta, da se povsod ustanavljajo župnijske osnovne šole, kjerkoli je pa možnost, pa tudi srednje, se tudi župniki resno trudijo za ustanavljanje teh šol.

Razumljivo je, da so s tem šolanjem združeni stroški: vožnja, plačevanje mesečnine. Ta zadnji izdatek na državnih šolah odpade. A kaj je nekaj denarja v primeru z mnogo večjo koristjo na drugi strani. Študent raste v verskem okolju, poglede na življenje dobiva z verskega gledišča, njegova vera dobiva solidne, znanstvene temelje in ne bo se bati, da bi jo v življenju zavozil. Res je, da katoliška šola sama še ni poroštvo, da bo vsak, ki na njej študira, res tudi v življenju tak, kot se je tam učil, a verjetnost je pri teh šolah neprimerno večja, kot pri laičnih.

Kaj pa družina, ki more toliko utrpeti, da pošilja fanta v gimnazijo, ne pa toliko, da bi ga pošiljala na katoliško gimnazijo? Ali naj tedaj pusti funta doma? Mislim, da ne. Fant naj gre v šolo, a poskrbljeno naj bo za dopolnjevanje pouka z verskega stališča. Ker navadno starši ne bodo imeli ne časa ne pripravljenosti za tako dopolnjevanje, bo najboljše sredstvo kaka verska organizacija, med temi najboljša apostolska, med apostolskimi najboljša taka, katere področje dela je prav gimnazija, na kateri študent študira. Kot član organizacije bo poskušal fant vplivati na življenje v gimnaziji v verskem smislu in se nikakor ne bo prepustil okolju, da bi to nanj vplivalo. O napadih na vero, o ugovorih proti njej se bo mogel posvetovati v organizaciji in bo tako naševal rešitve ne le za svoje življenje, ampak tudi za svoje tovariše.

Če so res starši odgovorni za vzgojo svojih otrok, so odgovorni tudi za silni vpliv šole na otroke. Se vam ne zdi?

Kaj pravite?

B.C.

BRALI SMO...

"BORBA ZA VODSTVO SE JE ZAČELA"

V Svobodni Sloveniji smo že ponovno objavili poročila o trenju med komunističnimi prvaki zaradi Titovega nasledstva. O tej borbi piše tudi "Naša reč" glasilo Zveze Oslobodjenje v Londonu v letošnji januarski številki ter objavlja naslednje podrobnosti:

"Po gotovih poročilih je borba med Lekom Rankovičem in Edvardom Kardeljem za vodstvo v jugoslovanskem režimu po Titovi smrti v polnem razmahu. V prvi fazi, izgleda, da je Rankovič že izpadel iz nadalnje konkurence, kajti med tem časom je dobil položaj "generalnega tajnika per interim" v Zvezi komunistov Jugoslavije. Izročitev vodstva partije v roke Leke Rankoviča so označili kot odstranitev možnosti, da bi mogel zasesti položaj predsednika republike, odnosno predsednika izvršnega sveta. Sedaj so se pa združili srbski in hrvatski komunisti in delajo skupno na tem, da bi onemogočili tudi Edvarda Kardelja ter za predsednika republike našli neko novo osebnost."

ARGENTINA

V Argentini bodo prihodnjo nedeljo 27. marca dopolnilne volitve. Volili bodo polovico poslancev za zvezno skupščino ter za provincijske skupščine, po mestih pa občinske svetovalce in župane. Za volitve vse stranke razvijajo živahno delavnost. Vladni radikali pozivajo volilce naj "glasujejo za državo", opozicionalni radikali rote svoje pristaše in simpatizerje naj s svojim glasom "zaustavijo vlado" se pravi, jo zrušijo, socialisti predlagajo, naj volilci z zanje oddanimi glasovi "preprečijo izročitev države imperialistom", konservativci in krščanski demokrati so v svojih kritikah vladnega dela bolj zmerni in volilce skušajo pridobiti zase s svojimi programi, za katere zatrjujejo, da edino lahko rešijo državo; peronisti in komunitsi imajo povsod napise, v katerih govore "o volilnih sleparijah", ker jim oblast ni dovolila postaviti lastnih kandidatov. Zato pozivajo svoje pristaše in simpatizerje naj oddajajo prazne glasovnice in na ta način "zdrobe vlado".

Ob tem navzkriženem ognju, kateremu je izpostavljena pred volitvami vladna stranka, pa ista ne pokazuje prevelike zaskrbljenosti glede rezultata volitev. Kajti zaveda se, da pri volitvah ne more toliko nazadovati, da bi bilo njeno nadaljnje delo do izteka predsedniške dobe dr. Frondiziju resno ogroženo. Opozicija ji je nevarna samo v prestolnici, provinci Buenos Aires, Santa Fe in Cordobi, v ostalih provincah pa ne. Volitev se bo udeležila tudi krščansko-demokratska stranka. V obnovljenem demokratskem življenju v Argentini je imela vse predpogoje, da s časom postane odločilna argentinska politična stranka. Izgleda pa, da so notranji spori že v začetnih letih politično organizacijo tako oslabili, da v takem položaju ne more računati na kake večje in pomembnejše uspehe.

V Argentini je — kot smo poročali v zadnji številki — vojska prevzela nalogo, da bo zatrla terorizem. Teroristični zločini so postali namreč že tako pogosti, da so vzbujali ogorčenje ne samo v vojaških vrstah, ampak tudi med prebivalstvom nad civilno upravo zaradi premilega postopanja s kriminalnimi zločinci. Saj je bilo v zadnjih devetih mesecih 330 terorističnih atentatov, ki so povzročili smrt 21 ljudem, 49 jih je pa bilo ranjenih. Potem, ko je stopil v veljavo vojaški načrt CONINTES, predviden za primer vstaj v republiki in nevarnega ogrožanja javnega reda in miru, so policijsko oblast v republiki prevzeli vojaki. Vrhovni poveljnik vse akcije je vrhovni poveljnik vojske gen. Toranzo Montero. Po vsej republiki so začela delovati vojaška sodišča. Vojska je objavila, da bodo sodišča izrekala tudi smrtne kazni za tiste, ki bi z atentati povzročili smrt nedolžnim ljudem. Vojska, policija in žandarmerija so po vsej državi začeli s preiskavami pri sumljivih ljudeh. Odkrili so na več mestih velike količine orožja, na področju Mar del Plate pa teroristične mreže, ki so se razpletale po vsej republiki ter tudi mesto za izdelovanje bomb. V zapore so spravili precej vodilnih predstavnikov Peronovega režima, ter komunistov, ki s temi atentati samo preizkušajo sposobnost svojih borbenih oddelkov.

Ker so teroristi v bližini Rosarija iztirili tovorni vlak, je vojska vse tamošnje področje proglasila za vojno področje.

LJUBO SIRC

Komunistična zunanjetrgovinska politika Jugoslavije

Pričujoči članek je izšel v 11. zvezku, novembra 1959, v Monatsblätter für freiheitliche Wirtschfatspolitik, Frankfurt a/Main, in zatem še kot samostojen ponatis. Objavljamo ga zaradi aktualnosti problema v celoti.

Osnove sedanjemu, skorajda že vulgarnemu marksizmu, so pogosto posamezni stavki, iztrgani iz Marksovih tekstov, ki jih pa proglašajo za gesla. Na tak način postane njegov, svetu že itak tuj nauk, še bolj zapleten. V "Kapitalu" Marks izrecno priznava, da je spričo vrednosti potrošnje "zamenjava transakcija, pri kateri oba partnerja zaslužita". Zaradi nevolje pa, ki jo povzroča njegova vrednostna teorija, kmalu zatem to izjavo spremeni. Trdi namreč, da je z menjalno vrednostjo čisto drugače, in zaključuje: "Cirkulacija ali zamenjava ne ustvarja nobenih novih vrednot." Ker pa je po Marksu menjalna vrednost odločilna, zato se po marksističnem občutju koti v trgovini nekaj sumljivega. Trgovina je "neproduktivna" in trgovec se vriva "parazitsko" med kupujoče in prodajajoče proizvajalce blaga. O zunanji trgovini sami pravi Marks, da omogoča povečanje produkcije in s tem tudi povečanje "izrabljanja". Zdi se dalje za hip, da Marks pritrdilno odgovarja na mednarodno delitev dela, povezano z zunanjo trgovino, vendar po njegovem prav ta delitev vodi do razlike med kolonialnimi deželami in kolonialističnimi državami. Položaj kolonije je po klasikih Marksovega nauka treba priznati sleherni državi, ki izvaža poljedelske produkte. Marks n. pr. navaja kot kolonialno deželo celo USA, medtem ko Engels v IV. izdaji "Kapitala" pripominja: "Medtem so se (ZDA namreč, op. ured.) razvile do stopnje drugorazredne industrijske države in pri tem niso izgubile svojega kolonialnega značaja." Ker je tem izvajanjem priključena tabela izvoza bombaža ZDA v Anglijo, bi se zdelo, da ima kolonialni položaj ZDA s tem zvezo. Lenin sam je ta nauk o kolonijah še dalje razvil in ga obogatil s pojmom polkolonialnih dežel. Po njegovem je "neenakomeren razvoj" samo posledica hudobnih želja kapitalistov, ki nočejo poljedelstva v svojih deželah dvigniti, ampak rajši vlagajo kapital v manj razvite dežele, ker s tem dosežejo večje dobičke. O rentabilnosti noče Lenin ničesar slišati in celo zanika zakon pojemajoče rodovitnosti zemlje. Potemtakem je neka dežela kolonialistična, ako uvaža poljedelske produkte, če pa jih izvaža, je kvečjemu polkolonija v najboljšem primeru. Pod vplivom takšnega mišljenja so se komunisti ves čas bali, da bi njihove lastne dežele veljale za polkolonijske. Ta zagata takorekoč je ena izmed osnov komunistične zunanje trgovine.

Na osnovi takšnih občutkov so postavili tudi temelje jug. zun. trgovini, ko so komunisti leta 1945 ob tesnem naslonu na Sovjetsko zvezo prišli na oblast .Pred vsem so se zagnali na to, da zgradijo čim prej sila močno težko industrijo, ker bi le tako v skladu z nauki historičnega materializma utegnili postaviti temelje socializma in se znebiti položaja polkolonijske države. Jug. vlada zato Marshallovega plana ni zavračala samo iz političnih razlogov, ampak tudi zato, ker je plan zahteval, da bi morala sleherna država posvetiti največ skrbi tistim sektorjem gospodarstva, ki deželi sami najbolj leže. Komunisti so dejali, da jim hočejo na ta način vsiliti "polkolonialni" razvoj. Pravzaprav bi takšno stališče moralo voditi do gospodarske avtarkije, vendar se komunisti tega niso hoteli zavesti. Zadovoljili so se s spremembo na vrat na nos celotnega ustroja uvoza in izvoza. Hoteli so uvažati samo stroje, pa še to samo "začasno", dokler ne bodo pričeli izdelovati lastnih. Uvoz potrošnih dobrin in surovin so sklenili kar najbolj mogoče znižati. Gospodarski diktator Kidrič se je v tej zvezi razburjal, češ, da je uvoz potrošnih dobrin znašal v predvojni Jugoslaviji 33%. Posledice takšnega pogleda na gospodarstvo so se kmalu pokazale, kajti zmanjkalo je očal, zdravil, celo zobnih ščetk se ni več dobilo. Tito sam je 1952 proglašal, da "mi ne bomo gradili nobenih tovarn, za katere ne bomo sposobni pridobivati 50 - 60% surovin doma." Po njegovem so tedaj tkalnice in pletilnice delale samo z 50-60% zmogljivosti, čeprav tekstilni produkti na tedanjem trgu niso bili ravno obilni. To stanje so pa pripisovali dejstvu ohranitve "gospodarske neodvisnosti naše dežele". Prav podobno so ravnali s surovinami v čevljarski sekciji in industriji gumijevih izdelkov.

Lažni maliki avtarkije

Surovin niso hoteli uvažati, ker "moramo izvoz, ki ga še dolgujemo inozemstvu, uporabiti samo za to, kar nam resnično prinaša koristi, in to je, za uvoz strojev." V pretežni večini so hoteli uvažati stroje, s katerimi je mogoče izdelovati druge stroje in pa tehnično bolj komplicirane produkte, kakor n, pr. kinoprojekcijske aparate, avtomobile (kar tri tovarne na vsem lepem so zrastle!), pisalne stroje, telefonske centrale, turbine. Razumljivo je, da v tem pogledu v Jugoslaviji niso imeli dovolj izkušenj, vendar se je kot nadomestek pojavil neke vrste tehnični nacionalizem. Tako daleč so šli v svojih trditvah, da so n. pr. zagotavljali boljšo izdelavo računskih strojev doma kakor pa v inozemstvu; istočasno pa niti ena tovarna ni bila sposobna izdelovati dobre brivske kline. Kmalu se je tudi pokazalo, da novi produkti niso baš tako sijajni, kakor se je o njih v naprej pisalo, in da so podjetja poskušala kriti svoje potrebe v inozemstvu. Sicer so pa jug. strojni produkti bili izredno draga stvar. Že leta 1952

Novice iz Slovenije

Po statističnih podatkih za leto 1959 je imela Jugoslavija to leto okoli 18.5 milijonov prebivalcev (leta 1957 15.7 mil.). V preteklih dvanajstih letih se je prebivalstvo Jugoslavije povečalo za približno 3 milijone. Sodeč po dosedanjem naravnem prirastku prebivalstva, bo Jugoslavija imela leta 1966 20.032.000 ljudi, leta 1970 pa 20,860.000 V zadnjih 12 letih se je rodilo največ otrok leta 1952 in sicer 499.280. Po živo rojenih otrokih je bilo to leto sploh rekordno, kajti tako visokega števila v Jugoslaviji ni bilo od leta 1921. Po l. 1952 je bilo največ rojenih otrok l. 1954, (494.000), leta 1958 se jih je pa rodilo 433.000. Smrtnost nazaduje, zlasti pri dojenčkih. V zadnjih štirih letih je nazadovala od 199.900 v letu 1955 na 167.000 v letu 1958, smrtnost dojenčkov pa od 53.000 v letu 1955 na 37.000 v letu 1958. V povojnih letih je bilo največ porok leta 1947 (205.800), leta 1958 jih je pa bilo okoli 170.000. Statistični podatki navajajo, da število ločenih zakonskih zvez narašča iz leta v leto in sicer od približno 16.000 v letu 1953 na 21.400 v letu 1958.

Po popisu prebivalstva z dne 31. marca leta 1957 je bilo v Jugoslaviji 13.4 milijona prebivalcev starih nad 10 let, od teh je bilo za delo sposobnih 7.8 milijona. Kmetovalcev je bilo 5.3 milijona. Brez šolske usposobljenosti jih je bilo 5.6 mil. s fakultetno izobrazbo pa 80.605. V l. 1958 je bilo skupno zaposlenih ljudi 2.570 mil. in sicer v družbenem sektorju 2.406.000, t. j. 630.000 več kot leta 1953 V raznih gospodarskih delavnostih je bilo leta 1958 zaposlenih 2,2 mil. ljudi, v negospodarskih pa približno 366.000. Največ ljudi v gospodarskih dejavnostih zaposlujeta industrija in rudarstvo (941.000), gradbeništvo 219.000, zatem pa po vrstnem redu trgovina in gostinstvo, promet. obrt in druge panoge.

V zadnjih petih letih se je močno povečalo število zaposlenih žensk in sicer od 411.000 v letu 1953 na 636.000 v letu 1958. Največ žensk je zaposlenih v industriji (256.000), v negospodarskih delavnostih pa okoli 170.000. Zanimivo je, da je v trgovini zaposlenih samo 72.000 žensk. Po strokovni usposobljenosti je od skupnega števila v družbenem sektorju zaposlenih ljudi 2.406.000 delavcev 1.641.000, uslužbencev je pa 765.000. Visokokvalificiranih delavcev je bilo 30. marca 1958 141.000, kvalificiranih 614.000, priučenih 409.000, nekvalificiranih pa 477.000. Uslužbencev z visoko in višjo usposobljenostjo je bilo 331.000, s srednjo 304.000, z nižjo 246.000, pomožnih uslužbencev pa 85.000. V gospodarskih organizacijah je bilo visokokvalificiranih delavcev samo 134, kvalificiranih 587.000, priučenih 383.000, nekvalificiranih pa 403.000.

V Kranju mesarji prodajajo samo ene vrste goveje meso po 350 dinarjev 1 kg. Mesarji so zadovoljni, gospodinje pa ne, ker dobro vedo, da je precejšnja razlika med kvaliteto mesa od stegna ali vratu, od pleč ali reber.

Savinja je bila pred vojno znana po velikem številu rib. Sedaj se pa neki F. K. v ljubljanskem Delu pritožuje, da je od Celja navzdol proti Zidanemu mostu skoro napol mrtva reka, ker da je od nekdanje množice rib v njej ostala kvečjemu še kaka petina. Vzrok temu je spuščanje industrijskih odpadkov v vodo. V tem pogledu prinaša največ umazanij Voglajna od železarne v Štorah ter od drugih industrijskih podjetij vse do izliva v Savinjo, zatem pa tudi potok, ki prinaša odpadke iz rudnika v Laškem.

Ljubljansko dramsko gledališče je dalo posneti na plošče najbolj značilne odlomke iz slovenskih klasičnih dramskih del. Tako je Jugoton posnel na plošče odlomke iz Linhartovega "Veselega dne ali Matiček se ženi", Cankarjevih "Hlapcev" ter Levstikovega "Martina Krpana". Pri snemanju so sodelovali najboljši slovenski igralci.

Za načrtno pogozdovanje Krasa obstojajo že stari načrti, ki jih izvajajo tudi sedanje oblasti. Lani so pogozdovali področje od Nanosa do Trente ter so na tem področju zasadili 850.000 sadik smreke in črnega bora. Za letos imajo v načrtu pogozditev področja 120 hektarjev.

Mežnarja v Devici Mariji v Polju, odnosno v Polju, kakor sedanji oblastniki nazivajo ta kraj, so miličniki hudo prijeli. Približno tedaj kot škof Rožman so imeli tam tudi mrliča in mežnar je po stari navadi zvonil za njim. Pridrveli so takoj miličniki ter ga prijeli, češ, da zvoni za škofom Rožmanom. Mežnarjevo zagovarjanje, da zvoni za domačina, ki je umrl, ni nič zaleglo, moral je iti z njimi v hišo, v kateri naj bi imeli mrliča. Ta jih je potem šele prepričal, da je mežnar res zvonil za njega, ne pa za škofa Rožmana. Če je pa mežnar nekajkrat potegnil zvon tudi za škofa Rožmana, mu pa miličniki seveda niso mogli preprečiti.

V Št. Vidu nad Ljubljano so zgradili novo gimnazijsko poslopje. Komaj so ga pa začeli uporabljati, so ugotovili, da je premajhno ter so zato sklenili, da bodo stavbo dvignili še za eno nadstropje.

Priznanje slovenskemu umetniku. Znana ameriška razkošna revija "Life" je nedavno posvetila del svojega prostora poštnim znamkam. Nejlepše znamke je tudi objavila in sicer je izbrala 9 znamk, ki so po mnenju te revije najlepše na svetu. Poleg ene avstrijske, ki predstavlja biv. cesarski dvorec Schoenbrunn, ene poljske s prizorom iz upora Kosciuskega proti Rusom ter štirih nizozemskih, ki so vse posvečene slovitemu renesančnemu slikarju Rembrandtu, je revija "Life" objavila tudi tri jugoslovanske znamke, ki so vse delo akad. slikarja Božidarja Jakca.

Umrli so. V Ljubljani: Roza Rožanc, upok. Tobačne tovarne, Marija Kutnar, v. poštna kontrolorka v p., Jože Žagar, v. žel. revident v p., Angela Osterc, roj Radič, šivilja, Ivan Zulič, skladiščnik, Angela Jerček, Marija Kovač in Angela Juvanc, roj. Škofic v Rogaški Slatini, Mirko Bambič, kmet. tehnik v Kopru, Rožca Fajdiga, roj. Kastelic, učiteljica v Sodražici, Tomaž Verdnih na Jesenicah, Marino Peharc v Kopru, Franc Bizjak v Stožicah, Erhard Špindler, nadzornik proge v p. v Mariboru, Franc Janc, preddelavec v Novem mestu, Vida Polak v Kranju, Ivan Vonta, upok. v Zagorju. Pepca Lovše, roj. Likovič v Sneberju, Antonija Gruden, roj. Berlič v Šmartnem pri Litiji, Franc Bratuš, upok. v Šmarju in Milan Drnovšek, upok. v Zagorju.

IZ TEDNA V TEDEN

(Nadaljevanje s 1. strani)

Sporna razmejitvena vprašanja med Argentino in Čilom v kordiljerskem predelu na jugu in v prelivu Beagle bosta rešila z razsodbo britanska krona ter Mednarodno sodišče v Haagu. Tak sporazum sta podpisala dr. Frondizi ter Alessandri, predsednika obeh držav te dni v čilski prestolnici.

Komunistična Kitajska je začela veliko kampanjo za pridobitev simpatij in prijateljev v Južni Ameriki. Povod za to ji dala navzočnost predstavnikov raznih levičarski mladinskih združenj iz teh držav v Pekingu. Na velikem javnem zborovanju so razni govorniki ob navzočnosti predsednika vlade Ču En Lai-a in zun. min. Čen Yi-a napadali Severno Ameriko ter ji očitali "imperializem in napadalnost". Iz Argentine so bili navzoči predsednik Dijaške federacije Guillermo Estevez Boero ter zdravnik David Fairman z ženo.

HLADILNIK

BLED

JE NAJFINEJŠI IN NAJCENEJŠI.

Ako ga še nimaš, si ga nabavi sedaj z malim predplačilom pri

Novak P.

Cerrito 2245, Lomas del Mirador

Poleg vseh hišnih potrebščin, nudim prvovrtna kolesa za odrasle in otroke, primerna za darila. Po naročilu tudi motorna kolesa.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

11. redni občni zbor Slovenske fantovske zveze v Buenos Airesu

je bil v nedeljo 20. marca ob 16. uri popoldne v zveznih prostorih na pristavi v Moronu. Navzočih je bilo 76 članov, pooblastila je pa poslalo 36 članov (vključno pooblastila članov iz Lanusa in Mendoze).

Po poročilih odbornikov so bile volitve, za katere ste bili postavljeni dve listi. Na prvi je bil predsednik dosed. predsednik Jože Vodnik, na drugi pa Miha Gaser. Lista z Jožetom Vodnikom na čelu je dobila 57 glasov, lista Mihe Gaserja pa 55 glasov. Tako so bili izvoljeni: Predsednik Jože Vodnik, podpredsednik Franc Vester, tajnik Janez Čeč, blagajnik Franc Tomazin, gospodar Matjaž Kunčič, kot odborniki pa Janez Boltežar, Jože Martinčič in Ivo Majhen. Nadzorni odbor: Janko Žnidaršič, Matevž Vodnik in Milan Kržič ter razsodišče: Vinko Tomazin in Jože Možina.

Občni zbor ZSS

Slovenski dijaki, včlanjeni v Zvezi slovenskih srednješolcev, so novo poslovno dobo v novem šolskem letu začeli z občnim zborom v nedeljo 13. marca t. l. Kljub začetku IV. športnih dnevov, ki je bil istega dne v Lanusu, je na občni zbor prišlo lepo število dijakov, kar je dokaz, da je znala organizacija v preteklih letih lepo družiti slovensko srednješolsko mladino.

Občni zbor je vodil in mu predsedoval predsednik Milan Bevk. Po krajšem govoru o ciljih in namenih organizacije, je duhovni vodja dr. Starc poudarjal pomen organizacije za mladega dijaka za versko in narodno ohranitev mladine v vseskozi materialističnem okolju. Sledili sta poročili društvenega tajnika Franceta Jarca ter blagajnika Jožeta Vombergarja, nato pa so bile volitve, za katere sta bili postavljeni dve listi. Večino je dobila lista, ki jo je predložil društveni odbor ter so bili izvoljeni: predsednik Milan Bevk, podpredsednik Tine Duh, tajnik Robert Petriček, blagajnik Franc Jarc ter odbornika Rudi Ribnikar in I. Mizerit.

Po volitvah je bil razgovor o načrtih za delo odbora v novi poslovni dobi.

Drugi letošnji izlet Družabne pravde na Hiawatho je bil v nedeljo 13. marca ter je lepo uspel. Udeležilo se ga je blizu 100 članov in prijateljev Družabne pravde. Izlet je imel tokrat povsem družinski značaj. Sv. mašo na otoku je imel g. Jože Jurak, duhovni vodja Družabne pravde. Bila je pa za pokoj nedavno umrlih zaslužnih članov Družabne pravde: častnega predsednika dr. Ivana Ahčina in predsednika nadzornega odbora Pavla Masiča. Po maši so izletniki izkoristili krasno vreme ter so v polni meri uživali lepoto božje narave na tem otoku.

Osebne novice

Družinska sreča. V družini Poldeta Laha in njegove žene ge. Fani, roj. Furlan v Villa Billinghurst so dobili hčerko Anico. Čestitamo.

G. Boleslav Cvetko, agilni delavec v raznih organizacijah in ustanovah slov. protikom. naseljencev v Buenos Airesu, je že dalj časa bolan. Doslej se je zdravil v lastnem domu v Berazateguiju, sedaj so ga prepeljali na zdravljenje v znano bolnišnico Fiorito v mestu Avellaneda. Delavnemu članu slov. izseljenske skupnosti želimo čimprejšnjo popolno ozdravitev.

SAN MARTIN

Gdč. Matilda Kogovšek

znana orglavka iz San Martina, je te dni obhajala svoj 60 letni življenski jubilej. Prav je, da se tudi na tem mestu spomnimo te naše izredno delavne pa tudi izredno skromne in za božjo slavo vnete javne delavke. Rodila se je 11. marca 1900 v Rovtah nad Logatcem. Oče je bil cerkovnik in orglar, mati pevka v cerkvenem zboru, sestra Antonija orglavka in pevovodkinja. Pri tej sestri se je naša Matilda že v ljudski šoli naučila orglanja in petja. Leta 1915 je kot 15 letna deklica odšla za orglavko k sv. Katarini v Topolu nad Medvodami. Tjakaj je prišel na zdravljenje glasbenik in skladatelj kanonik dr. Franc Kimovec. Takoj je začel poučevati nadarjeno Matildo glasbeno teorijo. Pod njegovih vodstvom se je naša jubilantka tako izpopolnila, da je leta 1920 prevzela odgovorno orglarsko mesto in mesto pevovodkinje v Rovtah. To mesto je obdržala do odhoda v begustvo. Pripravila je več cerkvenih koncertov ter se je med drugim s svojim zborom udeležila slovesnosti ob 30. letnici škofovanja dr. A. B. Jegliča v Ljubljani. Zanimivo je, da je skladatelj Matija Tomc svojo Slovensko mašo preizkusil najprej v Rovtah, nato šele je šla v tisk.

Tudi v taboriščih je naša jubilantka neprestano orglala. In ko je s svojim bratom glavavarjem g. Francetom Kogovškom prispela v Argentino in se z njim naselila v San Martinu, je sodelovala pri ustanovitvi pevskega zbora v S. Martinu, pri katerem sedaj orglja že nad 10 let. Pevci in pevke so ji preteklo soboto na pevski vaji toplo čestitali k 60 letnemu jubileju. Tem čestitkam se pridružujejo vsi Slovenci v San Martinu, pa tudi ostali rojaki v Argentini.

RAMOS MEJIA

Slovenski cerkveni pevski zbor Ramos Mejia, je imel v nedeljo 20. 3. redni občni zbor. Po poročilih odbornikov in nadzornega odbora, je bil izvoljen naslednji odbor:

Predsednik: Tine Javoršek, podpredsednik: Janez Starič, tajnik: Janez Jereb, blagajnik: Franc Miklavc, arhivar: Pavla Svetlin, kronist: Ivanka Krušič, nadzorni odbor: Janko Žnidaršič in Jožica Tomazin, razsodišče: Vinko Tomazin.

MENDOZA

Društvo Slovencev v Mendozi je izrabilo bivanje predstavnika Društva Slovencev iz Bs. Airesa Rudolfa Smersuja v Mendozi ter ga je povabilo v Slovenski dom na širši društveni sestanek v nedeljo dne 13. marca popoldne. Na sestanku je imel Smersu predavanje, v katerem je prikazal kulturni in verski položaj slov. izseljencev. Poudarjal je vse tiste momente, ki edini lahko ohranijo slovensko emigracijo v tujini versko zakoreninjeno in narodno zavedno.

Govorniku se je društveni predsednik Jože Bajda zahvalil za njegova izvajanja, za sklep sestanka pa sta predsednica Dekliškega krožka in predsednik fantovskega odseka pozdravila govornika s kupico blagoslovljenega šentjanževca, ki ki ga imamo za slovesne priložnosti shranjenega v Slovenskem domu.

Bb

Vsak teden ena

LE PRIDI, LE PRIDI

Le pridi, le pridi,
sem sama doma,
bom štruklje kuhala,
bom dala ti dva.

Če prideta dva,
ti stola ne dam,
če prideš ti sam,
te rada imam.

ŽUPNIK MATIJA LAMOVŠEK 60 LETNIK

Dne 11. marca 1960 je med Slovenci v Argentini tiho in skoro neopazno slavil 60 letnico svojega življenja g. župnik Matija Lamovšek.

Jubilant je Dolenjec iz Št. Ruperta doma. Rodil se je 11. marca 1900. Po končani ljudski šoli so ga starši poslali študirat gimnazijo v škofove zavode v Št. Vid. Po maturi je vstopil v ljubljansko bogoslovje ter je bil v duhovnika posvečen 29. junija 1925. Po novi maši je dobil prvo kaplansko službo v Selcih nad Škofjo Loko, zatem je pa bil vse do odhoda v begunstvo leta 1945 kaplan v Devici Mariji v Polju. Begunska leta je preživel na Koroškem. Najprej je bil v taborišču v Št. Vidu ob Glini, zatem pa v Špittalu. V obeh taboriščih je imel na skrbi dušnopastirstvo za slovenske begunce. Leta 1949 je prišel v Argentino. Tu je bilo njegovo prvo dušnapastisko mesto v Bragadu, za tem pa v Quilmesu, odkoder je bil imenovan za hišnega duhovnika v Kolegiju Presv. Srca (Colegio Sagrado Corazón) v Castelarju. Tu deluje še danes in k njegovim mašam prihaja ob nedeljah ter praznikih v kolegij tudi veliko Slovencev, ki žive v svojih domovih ob progi med Moronom in Castelarjem ter v bližini omenjenega kolegia.

Kakor na svojih kaplanskih mestih doma in pozneje v begunskih taboriščih je župnik Matija Lamovšek tudi v Argentini delaven član slovenske organizirane. protikomunistične skupnosti Povsod poprime za delo, kjer je treba in pomaga ohranjati narodno in versko zlasti slovensko mladino. Tako že več let poučuje slovensko mladino verouk kar v dveh slovenskih šolskih tečajih: v Moronu in Ramos Mejia, aktivno se pa udeležuje dela tudi v slovenskih verskih organizacijah. Vedno tudi rad pomaga v dušnem pastirstvu, zlasti pri slovenski službi božji v Ramos Mejia.

G. župniku k 60 letnici iskreno čestitamo ter mu želimo še veliko let življenja v zdravju in moči, da bi mogel še naprej delovati v slovenski skupnosti ter se zlasti posvečati vzgoji slovenske mladine, da bi ostala zvesta Bogu in narodu tudi v izseljensvu.

---

so se posamezni časopisi spraševali, ako ne bi bilo bolj umestno uvažati iz tujine v seriji izdelane artikle, kakor pa organizirati produkcijo doma. Na žalost pa je v tem obdobju bila doma že postavljena in preko vseh mer zamišljena industrija strojnih izdelkov. Tako skorajda ni bilo mogoče uvažati cenejših strojev, nasprotno, celo prisiljeni so bili dražje jug. produkte izvažati pod ceno produkcijskih stroškov.

To pa se je ujemalo s komunističnim idealom, po katerem se sme izvažati samo "končne produkte". Ta ideal jih je zapeljal tudi do popolne izgube resnosti. Tako je nek časopis zapisal 1948: "Kapitalistična praksa, sloneča na izvozu produktov, za katere dosežeš v inozemstvu boljše cene, je odpravljena. Izvoz je v času gradnje socializma samo eno izmed nasprotij plana..." Po čem pa naj se plan sploh ravna? Nekaj časa je vse kazalo, da po teži. Časopisi so se neprestano pritoževali, da nikakor ni ugodno za en sam majhen stroj izvoziti nekaj vagonov rude. Potem je prišlo v modo prisilno delo, vendar so tudi ta način morali opustiti, ker se jug. pridukcija z inozemsko ni mogla primerjati. Tudi z izvozom končnih produktov ni šlo.

Dokler je bilo kaj na zalogi, so izvažali žitarice in druge hranilne produkte na debelo. Sam po sebi bi izvoz poljedelskih produktov bil za Jugoslovijo sila koristen, a pri tem bi morali poljedelsko produkcijo pospeševati, ne pa zavirati. Komunistom pa je uspelo, da so jug. poljedelsko produkcijo spočetka popolnoma uničili z reformo in protireformo, s kolektivizacijo in nje. odpravo. Da pa so mogli stroje še naprej uvažati, so začeli padati gozdovi. V letih 1949-1951 so sleherno leto posekali 2,38% celotnega prirastka.

Ohranitev suverenosti in monopol v zun. trgovini

Poleg spremenitve celotne strukture zunanje trgovine v "službi socializma" sta bila temelja komunistične jug. zun. trg. politike ohranitev suverenitete in pa državni monopol v zun. trgovini.

Čuvanje suverenitete so hoteli pokazati predvsem tako, da so za vsako ceno hoteli odpraviti tuje investicije v Jugoslaviji. Trdili so namreč, da so vse tuje investicije pri tolikoletni izrabi že zdavnaj plačane, česar seveda inozemski partnerji niso hoteli slišati. Zato pa se je jug. vlada morala obvezati, da bo vsem inozemskim lastnikom skupno izplačala 93 milijonov dolarjev odškodnine. To se je zgodilo v trenutku, ko je Jugoslavija prej kot vse drugo rabila čim več tujih investicij, istočasno pa ni imela niti groša, da bi izplačala odškodnino. Saj končno tuje podjetje v zaostali deželi ne predstavlja samo neko gotovino, ampak tudi svojevrstno šolo, kako je treba gospodarsko in tehnično voditi obrat.

Razlastitev zahodnih investicij pa jug. komunistom ni bila ovira, da se ne bi dogovorili s Sovjeti in ustanovili tkzv. mešane družbe, to se pravi, da so sprejeli sovjetske investicije pod sila s abimi pogoji. Kasneje so sami sicer označevali te družbe kot "eksploatacijske", pa jih to ni motilo, da ne bi neko podobno družbo priklicali v življenje skupaj z Albanci. Iz podobnih političnih razlogov so jug. komunisti preokrenili tudi gospodarski promet z deželami na vzhodu; v primeri s 15,8% celotnega jug. prometa v letih 1937/38 so komunisti dvignili promet z deželami sedanjih vzhodnih satelitov na 46,1% vsega prometa. Po sporu s Stalinom so pa ostali na cesti. Pa tudi to ni Tita oviralo, da ne bi po približanju s Hruščevim ponovno začel povečevati promet z Vzhodom.

Ohranitev suverenitete se je v gospodarski pomoči pokazala tako, da je Jugoslavija od Zahoda sprejela v okviru UNRRA delovanja 500.000.000 dolarjev, se za ta dar zahvalila Sovjetski zvezi, kasneje pa poudarila, da sovjeti niso Jugoslaviji pravzaprav ničesar prispevali v njenih potrebah. O Amerikancih so pisali, da so po Marshallovem planu dobavljali samo britvice namesto strojev, dokler tega sami niso zahtevali. Od leta 1951 dalje so Amerikanci morali skupaj s Francozi in Angleži letno dobaviti Jugoslaviji 100.000.000 dolarjev za njeno zavoženo gospodarstvo, ako so hoteli preprečiti padec vse države kot zrele jabolke v naročje Stalina.

V teh številkah pa ni vključena niti vojaška pomoč in tudi ne izredne doklade. Je pa Jugoslavija dolgovala konec leta 1954 392.000.000 dolarjev različnim tujim upnikom.

Jug. komunisti so dalje trmasto vztrajali vse do 1952 — in to kljub slabemu gospodarskemu stanju — na prestižni zamenjavi 50 dinarjev za en dolar. To je vodilo do vseh mogočih manipulacij v vsej zunanji trgovini. Šele 1952 so se končno odločili in določili zamenjavo 300 dinarjev za en dolar in nekaj kasneje postavili 600 dinarski kurz za obračunavanje — kar nekako odgovarja resnični vrednosti sedanjega dinarja.

Zunanja trgovina je bila, kakor večina gospodarskih sektorjev, samo po sebi razumljiv državni monopol in je tako — tudi samo po sebi umevno slabo funkcionirala. Samo po sebi umevno so tudi trošili izredne vsote za luksuzne nakupe "novega razreda" in za potrebe informativne službe v inozemstvu.

Obdobje titoizma

Leta 1952 so jug. komunisti tudi uvideli, da so vsi njihovi plani bili "nerealistični" in da so ga polomili. Zato so poskusili preiti na "socialistično gospodarstvo trga", obenem pa prenesti vso odgovornost na delavske kolektive v obliki delavske samouprave podjetij. Da pa so kljub temu pregrešku ostali zvesti "pravi" liniji marksizma-leninizma v nasprotju s stalinizmom, so obdržali celo vrsto starih predsodkov še nadalje v modi. Še Djilas sam je leta 1952 trdil, da je visoki standard zahodnih dežel samo rezultat kolonialnega in trgovskega ropanja. Leta 1953 pa je nek list napadel Socialistično Internacionalo, češ da ta menda zahteva naj bi Jugoslavija postala spet polkolonialna država. (Nadaljevanje prihodnjič)

SLOVENCI PO SVETU

FRANCIJA

Iz življenja slovenskih naseljencev v Lyonu

Slovenci, kakor naseljenci iz ostalih delov Jugoslavije, smo dobili svojega dušnega pastirja. Je to g. Karel Kozina, ki je prišel med nas delovat iz Ruskega zavoda v Rimu. Tako so ga toplo sprejeli tudi ruski naseljenci, kakor smo to storili mi Slovenci, Hrvatje in Srbi v tem delu Francije. Vsi se zberemo skoro vsako nedeljo k sv. službi božji v skromni kapelici sv. Jerneja na 5 rue Auguste Comte v Lyonu. Vsako prvo nedeljo pa je slovenska služba božja v cerkvi sv. Križa v Lyonu. V tej cerkvi je g. Kozina imel dne 6. marca zadušnico za pok. ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana in za pok. kardinala dr. Alojzija Stepinca. K slovesni zadušnici je nameravalo priti tudi veliko Hrvatov, pa jim je postalo to nemogoče, kajti francoska policija je že 5. marca okoli 100 Jugoslovanov odpeljala iz Lyonskega okraja z letali na otok Korzika. Od tam so se nam že oglasili. Pišejo nam, da so jim odkazali stanovanje v hotelih v Eviso s prav dobro postrežbo. Po mestu se svobodno sprehajajo. Sporočajo, da bodo prejeli tudi polovično plačo, vzdrževalnina na teh neprostovoljnih počitnicah je pa povsem zastonj, odnosno gre v breme državne uprave. Tako so postale te počitnice za marsikaterega res prav oddih. Policija je pobrala samo moške. Kot je mogoče sklepati, so pobrali ustaše ter tiste, ki so kdaj pripadali komunistični partiji. Precej je med njimi tudi takšnih, ki so bili doma zaprti zaradi kakih prestopkov. Od slovenskih naseljencev niso pobrali nobenega domobranca ali pa pristaša kake slovenske demokratične stranke. Tako sta od Slovencev na neprostovoljnih počitnicah na Korziki samo dva slovenska naseljenca. Vsi bodo na Korziki ostali do 29 t. m., nato jih bodo pa z letalom zopet pripeljali nazaj.

Dokler med nas se ni prišel č. g. Karel Kozina, sta za dušno pastirstvo v Lyonu in v okraju du Rhone skrbela č. g. Čretnik in Flis iz Pariza. Ob njunih obiskih je bilo po službi božji v župnišču pri Saent Alban skupno kosilo. Vse pač v glavnem po zaslugu samega g. Čretnika ter ge in g. Perko. Okoli 100 jugoslovanskih naseljencev v tem okraju se mora g. Čretniku ter g. Flisu zahvaliti, da so prejeli že v nekaj tednih po prihodu v Francijo begunske izkaznice, na katere bi drugače morali čakati več kot eno leto. Vsi tisti, ki sta jim gg. Čretnik in Flis pomagala emigrirati v razne prekomorske države, bi se ju sedaj, ko so se gospodarsko že malo opomogli, lahko spomnilo z malenkostnim darom, ki bi ga porabila v pomoč revežem med naseljenci, ali bi pa obrnila za sklad za postavitev Slovenskega doma v Parizu.

Obema se zlasti slovenski naseljenci tako v svojem, kakor v imenu ostalih slovanskih naseljencev v Lyonu in okraju du Rhone najiskreneje zahvaljujejo za vso njuno naklonjenost in pomoč.

NEKAJ IZ GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA

SAIFAC (Sociedad Anonima Industrial Financiera y Comercial) je po svojem zastopniku ing. Francisco de Biderand de Beraud in drugem direktorju ing. Milanu Ilcu predložila argentinski vladi ponudbo o dostavi šestih tovornih ladij po 11.000 t vsaka in štirih ladij za prevoz mesa po 4200 t vsaka, v skupni vrednosti 45 mil. dolarjev. Za teh deset ladij bi jugoslovansko trg. podjetje SAIFAC izvozilo do 25% vrednosti v surovem petroleju, delno pa v lanu, kožah, quebrachu, rastlinskih oljih; 15% vrednosti bi bilo treba plačati takoj ob podpisu pogodbe, ostalih 85% pa v osmih letih, začenši z letom 1963. Ladje bi pa dostavili leta 1962. Kot je de Biderand de Beraud izjavil, ne gre za običajno trg. zamenjavo, kajti jug. trg. podjetje SAIFAC se obveže, da bo ladje zgradilo po sedaj določenih cenah, medtem ko je arg. oblastem prepuščena možnost dostave posameznih artiklov po cenah, veljajočih na svetovnem trgu takrat, kadar bi pač Argentinci hoteli artikle dobaviti. Pogodba tudi ni navezana na kakršnokoli odobritev s strani jug. vlade, kajti sklenjena bi bila definitivno in s polnim pristankom tukajšne jug. ambasade.

Prejšnji petek je predsednik Frondizi prisostvoval slovesni otvoritvi napeljave plinovoda iz Campo Duran v provinci Salta do Buenos Airesa. S tem bo vse področje Velikega Buenos Airesa in Capital sam kakor tudi vsi kraji, ležeči ob plinovodu, dobivalo naravni plin. Otvoritvena slavnost predstavlja enega največjih triunfov tehničnega napredka v Argentini.

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

Lojze Novak

izključno zastopstvo

FOTO OPTIKA

BRUERA

Avda. de Mayo 311, Ramos Mejia

svetuje in se priporoča.

SOLIDNE CENE IN DELO

Če se boste sklicevali na tale oglas, boste pri nakupu dobili 20% popusta.

IŠČEM DRUŽABNIKA

Razpolagam z gotovino, katero bi vložil v obrt. Pogoj: Osebna zaposlitev.

Informacije in pojasnila:

T. E. 21-3292

Klicati: Dopoldne od 8. — 11. ure, popoldne pa od 16. — 20. ure.

Pred nakupom se posvetujte pri

Lojzetu Novaku

Izključno zastopstvo

BUMAR S. R. L.

Avda de MAYO 302. T. E. 658-7083

Velika izbira hladilnikov, pralnih strojev, šivalnih strojev, plinskih štedilnikov, TV aparatov ter drugih potrebščin za dom, vse najboljših znamk. Cene ugodne, tudi možnost dolgoročnega odplačevanja do dveh let. **Nudim tudi dobra motorna kolesa.** Svetujem nakup električnih hladilnikov. Kličite po telefonu, zglasite se osebno v trgovini. Pridem tudi na dom.

V. SLOVENSKI DAN

BELA NEDELJA

24. aprila 1960

Dan slovenskega bratstva, slovenske vzajemnosti in širokogrudne dobrodelnosti. Dan obnovitve in poživitve Slomškovega spomina in njegovega duha med zamejskimi Slovenci.

Vsak slovenski rojak je za ta dan iskreno povabljen na slovensko Pristavo v Moronu.

Društvo Slovencev

Občni zbor

Zadruge NAŠ DOM

bo v nedeljo dne 3. aprila 1960 ob pol deseti uri dopoldne v društvenih prostorih

HIPOLITO IRIGOYEN 2750

SAN JUSTO

Vsi člani vabljeni!

OBVESTILO

ŠPORT

Četrti in peti dan tekmovanj

V soboto 26. marca se bo nadaljevalo tekmovanje v šahu ob 19. h v prostorih kluba **Círculo de Ajedrez General San Martín v San Martínu, ulica Moreno 143, štiri kvadre od glavnega trga v smeri proti kolodvoru.** Prvo kolo: San Martin: SFZ Moron, Naš dom: SFZ Lanus. Drugo kolo ob 21 h SFZ Lanus' SFZ Moron, Naš dom: Mladinski dom. Tekmovanje se bo pričelo točno. Vabljeni tudi vsi rojaki.

V nedeljo se bo odločilo in zaključilo prvenstvo v nogometu z dvema zelo zanimivima tekmama. Točno od 15 h se bosta pomerili na igrišču v Lanusu moštvi SFZ Morona in San Martina, takoj nato pa v izredno napeti tekmi moštvi Mladinskega doma in SFZ Lanusa. Od gledalcev predvsem pa od vseh igralcev pričakujemo, da bodo ta dan dokazali disciplineranost, da bo tako zaključna nogometna prireditev čim lepše izpadla.

Opozarjamo dekleta in juniorje, da se prijavijo za tekmovanje v namiznem tenisu, ki bo v soboto 9. aprila ob 16 h na Pristavi. Prijave sprejemajo športni referenti vseh sodelujočih skupin, do vključno 3. aprila.

Vse športnike opozarjamo, da je bila pred pričetkom IV. športnih dni določena vpisnina $ 10.— za vsakega nastopajočega igralca, ne glede na število panog v katerih nastopa. Ta prispevek bodo pobirali v prihodnjih dneh športni referentje ali zastopniki sodelujočih skupin, in prosimo, da vsi brez izjeme upotevate in vestno izpolnite sprejete sklepe.

Opozorilo: Berite Obvestilo v Oznanilu!

Odboru SKAD-a se je posrečilo dobiti dovoljenje na obisk tiskarne največjega argentinskega dnevnika "La Prensa". Velike rotacijske stroje si bomo lahko ogledali **v petek 8. aprila** ob 18.30. Zbališče pred poslopjem tiskarne na križišču ulic Azopardo in Chile v Bs. Airesu točno ob napovedani uri. Odbor društva vabi vse člane in prijatelje, da izkoristijo to priložnost in se obiska tiskarne gotovo udeleže.

Vpisovanje v slovenski šolski tečaj nadškofa dr. Jegliča v Buenos Airesu bo v Slovenski hiši v ul. Ramon Falcon 4158 v soboto ob 15.30 uri popoldne.

Občni zbor Družabne pravde bo v nedeljo 1. maja t. l. na praznik sv. Jožefa-delavca. Vse slovenske delavce in podjetnike že danes vabimo, da se udeleže sv. maše, ki bo tega dne ob pol deseti uri v kapeli v Slovenski hiši in občnega zbora, ki se bo začel takij po sv. maši. **Družabna pravda**

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 8824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 613.742

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1960 za Argentino $ 340.—.

JAVNI NOTAR

Francisco Raul Cascante

Escribano Público

Uruguay 387

T. E. 40 - 1605 **Buenos Aires**

JOŽE ZAJC

dent. - odontolog Matr. 8 F. 141 L. I. ordinira za zobozdravstvo in zobno tehniko na otoku Zarzamora — Río Caraguata — ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih.

Točne informacije na domu v Ramos Mejia, **Av. de Mayo 689 B.**

NAZNANILO IN ZAHVALA

S potrtim srcem naznanjamo, da je previdena s vetimi zakramenti za vedno zatisnila svoje blage oči po kratki, a mučni bolezni, naša predraga žena, mama in stara mama

Antonija Vižintin, por. Marušič

Umrla je dne 23. februarja 1960 v San Martinu v svojem 75 letu starosti.

Zahvaljujemo se vsem prijateljem in znancem, ki so jo prišli kropit in ji poklonili vence ter jo spremili k zadnjemu počitku na pokopališče v San Martin.

Posebna zahvala č. g. direktorju A. Oreharju in č. g. A. Smoliču, ki sta opravila pogrebne molitve in se poslovila z ginljivim govorom pri odprtem grobu. Vsem naša najsrčnejša hvala.

Žalujoči ostali

Andrej, soprog; **Jožef, Avguštin, Alojz**, sinovi; **Marija, Roza, Bernarda, Lojzka**, hčere; zetje, snahe, vnuki in vnukinje

San Martin, prov. Bs. Aires — Argentina,

Lokvice pri Opatjemselu na Krasu — Jugoslavija.

IV. ŠPORTNI DNEVI

Prvo srečanje v šahu. Naš dom San Justo krepko vodi s 5 točkami. Lanski zmagovalec SFZ Moron se v igri ni izkazal, presenetil pa je s skrbno in okusno pripravo prostorov.

Kljub vsem napovedim in pozivom o točnosti, se je prvo tekmovanje v šahu pričelo s pol urno zamudo. Pripomniti pa moramo, da je velika večina igralcev bila že pol ure pred pričetkom tekmovanja na Pristavi, kar je gotovo hvalevredno in pomeni precejšen korak naprej k izboljšanju naših športnih prireditev. Ob vstopu v prostore, kjer so bile

tekme, so bili igralci in številni gledalci prijetno presenečeni. Velika soba je bila posebej okrašena in je že vse bilo pripravljeno v najlepšem redu za takojšen začetek.

Vodja tekmovanja g. Dimnik Dušan je sklical vse kapitane moštev, ki so prijavili svoje igralce. Takoj nato je predsednik SFZ g. Vodnik Jože pozdravil vse navzoče, želel obilo sreče in uspehov in zaključil svoje besede z mislijo, da bi ta večer preživeli v Moronu kot gostje Slovenske fantovske zveze v prijateljskem in prisrčnem vzdušju. Ob 19.30 so pričeli šahisti s turnirjem.

Igre so bile zanimive in se je prvo srečanje zavleklo skoraj do desete ure, potem pa se je nadaljevalo skoro do polnoči. Medtem so bili vsi šahisti deležni večkrat dobre črne kave, s katero so jim postregli domači prireditelji. Tako se bo gotovo med posameznimi skupinami pričela nova vrsta tekmovanj, katera bo bolje in temeljiteje pripravila nastope, ki se vršijo na domačih tleh.

Po prvem dnevu je težko ugibati in dajati prednost kakšni skupini, ker bi skoraj gotovo zgrešili. Gotovo je dosegel lep uspeh Naš dom, vendar mu je zelo nevaren tekmec Mladinski dom, ker imata oba izgubljeni le po dve igri, vendar ima prvi prekinjeno samo eno drugi pa tri in ga tako lahko doseže. San Martin je igral veliko bolje kot lansko leto, ko je nastopal prvič, in je kljub trem izgubljenim igram še vedno enakovreden tekmec za prvo mesto. Moron pa je v soboto nekoliko zavozil. Zadnjič je zmagal z Mladinskim domom z rezultatom: 3 : 1 in izgubil z Našim domom 2½ : 1½. Mladinski dom mu je letos že odvzel dve točki, ena prekinjena tekma pa je že skoraj izgubljena. Naš dom pa ga je odločno premagal 3 : 1. Lanus je bil ta dan prost in bomo šele prihodnjo soboto videli, kako bo vplival na celotno tekmovanje in če bo postavil morda kakšne nove igralce, ker vemo, da ima nekaj zelo dobrih šahistov.

V glavnem so vsa moštva nastopala z znanimi igralci. Z veseljem pa opažamo nekaj novih imen in sprememb v posameznih moštvih, čeprav še vseh igralcev ne poznamo, ker še niso nastopili.

Prinašamo celoten pregled tekem prvega dne in razpredelnico o dobljenih, izgubljenih in prekinjenih igrah. Dobljene igre so obenem tudi točke.

Izidi prvega šahovskega tekmovanja v soboto 19. marca

Mladinski dom : SFZ Moron
Marolt Jože : Močnik Franc prekinjena
Buda Stane : Košir Jakob 1 : 0
Šiler Ivan : Vodnik Ciril 1 : 0
Šinkovec Jože : Vodnik Matevž prek.
Naš dom : San Martin
Kavčič Štefan : Šušteršič Božo 0 : 1
Poštejnar Franc : Pavlič Anton 1 : 0
Krištof Janez : Šušteršič Janez prek.
Benko Franc : Lobnik Franc 1 : 0
SFZ Moron : Naš dom
Močnik Franc : Kavčič Štefan 1 : 0
Vodnik Jože : Poštejnar Franc 0 : 1
Vodnik Ciril : Krištof Janez 0 : 1
Vester Franc : Benko Franc 0 : 1
San Martin : Mladinski dom
Šušteršič Božo : Marolt Jože 1 : 0
Pavlič Anton : Buda Stane prekinjena
Šušteršič Janez : Šiler Ivan 1 : 0
Lobnik Franc : Šinkovec Jože 0 : 1

	dob.	izg.	prek.
Mladinski dom	3	2	3
Naš dom	5	2	1
San Martin	3	3	2
SFZ Lanus je bil prost			
SFZ Moron	1	5	2

Nogomet na IV. Slovenskih športnih dnevih

Na tretjem dnevu sta bili odigrani dve nogometni tekmi na igrišču Mladinskega doma v Don Bosco. Škoda je bila le, da je bil program pač zaradi višje sile deljen na dopoldne in popoldne.

O dopoldanski tekmi med SFZ Lanusom in SFZ Moronom ni bilo že vnaprej nobenega dvoma o izidu. Je pa 9 : 2 zelo pretiran, čeprav so zmagali neprimerno boljši in tudi rutiniranejši igralci. Moronsko moštvo je nastopilo z mladimi, ki pa bodo morali še precej igrati, če bodo hoteli ogrožati ostala moštva. Rezultat 9 : 2 pa je za SFZ Moron katastrofa, obenem pa tudi kazen za nedisciplino, sicer sposobnega igralca. Kajti vratar bi moral dati vse od sebe, čeprav je nasprotnik boljši in bi mu nasul nekaj golov. Gledalci bi mu prav gotovo ploskali za dobro igro, kljub toči golov. Tako pa moramo zapisati, da ni športno, če vratar po dveh prejetih golih sleče sam majico in vpije, da ne bo igral več v vratih. Igralci se pač zamenjujejo po odločbi kapitana ali pa tehničnega vodstva, če ga moštvo ima. Igralec, ki je nato branil vrata, je skušal rešiti, kar je mogel, toda tudi spolzka žoga je precej onemogočala boljšo igro. Pripomniti bi bilo tudi, da je treba pravila upoštevati: če je določeno, da se more zamenjati 3 igralce, naj se tega drže, saj navadno številne zamenjave ne prinesejo posebnih sadov.

Lanuščani so poskusili nekaj mladih moči, ki so kar dobro prestale preiskušnjo, ima pa rezervni vratar delno krivdo pri obeh golih. Za Lanus so igrali: Goljevšček (Jan), Haler, (Črnak), Urbanija, Lipovec, Strah, Barle, Berčič, Gerkman (Nabergoj), Šmalc, Nabergoj (Goljevšček I.) Goljevšček II., za SFZ Moron pa Mežnar I., (kasneje Kunčič), Vombergar (Gril), Gaser (Mežnar I.), Mežnar II, Tušek, Jesenovec (Savelli), Bolteżar, Majhen, Berčič, Bolteżar. Sodil je brez večjih težav B. Magister.

Vse drugačna pa je bila popoldanska tekma: Bila je zanimiva, hitra, obenem pa ostra, vendar v dovoljenih mejah. Pomerili sta se moštvi Mladinskega doma (Zupanc, Avguštin, Fajfar, Prelog, Tašner, Kovač (Babnik), Janežič, Piber R., Štajdohar, Škvarča, Piber J.) in moštvo iz San Martina (Jurman Slavko, Jurman E. (Petkovšek II), Petkovšek I., Gregorič, Terčič E., Terčič Niko, Petkovšek (Gabrijelčič) Belčič, Fajfar (Antih), Mišič (Kurelovič).

Goli: Za Mladinski dom: Skvarča v 25' in Piber v 27' prvega polčasa, za San Martin Mišič v 15' prvega in 43' drugega polčasa. Sodil je prav dobro B. Kosančič.

O rezultatu se more reči, da je pravilen, kljub premoči Mladinskega doma v polju in boljši tehnični igri igralcev. Napako pa je prav gotovo moštvo Mladinskega doma naredilo, ko je proti koncu preveč prešlo v obrambo in to brez potrebe. Spet se je pokazalo, da je napadalna igra obenem tudi najboljša obramba. Obe moštvi pa kljub hitri igri nista imeli zveze med napadom in obrambo. Oba srednja krilca sta bolj podpirala obrambo kot napad. Vratar Jurman je imel več dela kot Zupanc, ki ga je predvsem največkrat resno zaposlil srednji krilec Terčič z nevarnimi prostimi streli iz vseh razdalj. Pri Mladinskem domu pa sta se predvsem odlikovala Skvarča v napadu in Avguštin v obrambi.